

Wyrok z dnia 6 grudnia 2000 r.

II UKN 125/00

Uchylenie lub zmiana wysokości renty zasądzonej lub wypłacanej na podstawie ugody (także pozasądowej), bez czasowego ograniczenia, możliwe jest tylko w sytuacji określonej art. 907 § 2 KC, a więc gdy nastąpiła zmiana stosunków.

Kasacja nie jest uzasadniona, jeżeli jedyną jej podstawą w sprawie o uchylenie renty jest zarzut naruszenia art. 443 § 2 KC, bez zakwestionowania ustaleń faktycznych sądu oraz bez zarzutu naruszenia art. 907 § 2 KC.

Przewodniczący SSN Jerzy Kuźniar (sprawozdawca), Sędziowie SN: Krystyna Bednarczyk, Andrzej Wasilewski.

Sąd Najwyższy, po rozpoznaniu w dniu 6 grudnia 2000 r. sprawy z powództwa K. Holdingu Węglowego Spółki Akcyjnej - Kopalni Węgla Kamiennego „W.” w K. przeciwko Zygmuntovi S. o rentę wyrównawczą, na skutek kasacji powoda od wyroku Sądu Okręgowego-Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Katowicach z dnia 30 listopada 1999 r. [...]

o d d a l i ł kasację.

U z a s a d n i e n i e

Wyrokiem z dnia 4 listopada 1998 r. [...] Sąd Rejonowy-Sąd Pracy w Katowicach uwzględnił powództwo K. Holdingu Węglowego S.A. Kopalni Węgla Kamiennego „W.” i ustalił, że od dnia 1 października 1996 r. ustało zobowiązanie powoda do wypłacania pozwanemu Zygmuntovi S. renty wyrównawczej, wypłacanej na podstawie pozasądowej ugody z dnia 7 czerwca 1994 r. Wysokość tej renty została określona na kwotę po 685 zł miesięcznie, aneksem do ugody z dnia 16 maja 1996 r. Sąd ten ustalił, że pozwany uległ wypadkowi przy pracy w dniu 6 października 1986 r. i został z tego tytułu zaliczony do III grupy inwalidów tak z ogólnego stanu zdrowia jak i w związku z wypadkiem przy pracy. Na podstawie przeprowadzonego postępowania

nia dowodowego, Sąd ustalił, że dochód uzyskiwany obecnie przez pozwanego jest wyższy niż hipotetyczna emerytura, którą uzyskiwałby, gdyby nie uległ wypadkowi przy pracy. Wysokość takiej emerytury została ustalona przez Sąd na podstawie opinii biegłego.

Stanowiska tego nie podzielił, rozpoznający sprawę na skutek apelacji pozwanego, Sąd Okręgowy-Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Katowicach, który zmienił zaskarżony wyrok i oddalił powództwo, stwierdzając, że mimo prawidłowo zebranego materiału dowodowego, Sąd pierwszej instancji wyciągnął z niego błędne wnioski. W ocenie Sądu Okręgowego, hipotetyczna emerytura pozwanego nie wystarczałaby na utrzymanie trzech osób będących na jego utrzymaniu. Pozwany, który w wyniku wypadku stracił lewą stopę, pracuje od listopada 1987 r. jako dozorca w Kopalni „W.” w wymiarze $\frac{1}{2}$ etatu, a zatem jego potencjalny dochód składałby się nie tylko z emerytury, ale także uzyskiwanego wynagrodzenia ze stosunku pracy, stąd też powództwo nie jest uzasadnione, „bowiem dochody rzeczywiste nie przekraczałyby potencjalnych”.

Powyższy wyrok zaskarżył kasacją powód i zarzucając naruszenie prawa materialnego przez błędną wykładnię i niewłaściwe zastosowanie art. 444 § 2 w związku z art. 435 § 1 i 415 KC, wniósł o jego uchylenie i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu do ponownego rozpoznania, ewentualnie o zmianę wyroku i oddalenie apelacji pozwanego.

W ocenie skarżącego, powód nie może ponosić odpowiedzialności za to, że hipotetyczna emerytura pozwanego mogłaby nie wystarczyć na pokrycie jego potrzeb życiowych i w związku z tym podejmowałby on próbę podjęcia zatrudnienia. Nie oznacza to jednak, że zatrudnienie takie podjąłby u powoda, znając jego obecną sytuację ekonomiczną. „Rzeczywiste dochody pozwanego to renta z tytułu częściowej niezdolności do pracy oraz wynagrodzenie z tytułu zatrudnienia i są one wyższe od kwoty hipotetycznej emerytury, do której prawo pozwany nabyłby gdyby nie poniósł szkody”.

Sąd Najwyższy rozważył, co następuje:

W myśl art. 393¹¹ KPC, Sąd Najwyższy rozpoznaje sprawę w granicach kasacji, bierze jednak z urzędu pod uwagę nieważność postępowania. Oznacza to, że jest on wiązany podstawami kasacji i kierunkiem jej wniosków. Jeżeli kasacja nie zarzuca

naruszenia przepisów postępowania lub jeżeli zarzuty takie okażą się nieuzasadnione, Sąd Najwyższy jest związany stanem faktycznym stanowiącym podstawę wydania zaskarżonego wyroku (art. 393¹⁵ KPC).

Przypomnienie tych ogólnych zasad postępowania kasacyjnego wydaje się być konieczne, gdy się weźmie pod uwagę zarzuty kasacji w niniejszej sprawie. Ograniczają się one do naruszenia prawa materialnego „przez błędną wykładnię i niewłaściwe zastosowanie”, a więc kasacja nie kwestionuje ustaleń faktycznych, będących podstawą wydania zaskarżonego wyroku. Według tych ustaleń, sytuacja rodzinna pozwanego, „zmuszałaby” go do kontynuowania zatrudnienia także po uzyskaniu uprawnień do emerytury, tak więc jego potencjalny dochód obejmowałby emeryturę oraz wynagrodzenie ze stosunku pracy. Prowadzi to do wniosku, że dochody rzeczywiste nie przekraczałyby potencjalnych, a więc brak podstaw do uchylenia ciążącego na powodzie obowiązku dalszego wypłacania renty wyrównawczej. Przytoczone ustalenie - jako niezakwestionowane - jest w niniejszym postępowaniu wiążące dla Sądu Najwyższego. W tej sytuacji zarzut naruszenia art. 444 §2 KC nie jest trafny. Przepis ten stanowi o uprawnieniu poszkodowanego, który utracił całkowicie lub częściowo zdolność do pracy zarobkowej, do żądania odpowiedniej renty od zobowiązanego do naprawienia szkody. Jeżeli uszkodzenie ciała jest trwałe (tak jak w tym przypadku) istnieje podstawa do przyznania renty, bez określania z góry, że będzie ona wypłacana tylko czasowo. Uchylenie lub zmiana wysokości renty zasądzonej lub wypłacanej na podstawie ugody – także pozasądowej - bez czasowego ograniczenia, możliwe byłoby jedynie w sytuacji określonej art. 907 § 2 KC, a więc wtedy, gdyby nastąpiła zmiana stosunków (uwzględnia się jedynie okoliczności powstałe po zawarciu ugody – por. uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 18 października 1972 r., III PZP 25/72, OSNCP 1973 z. 3, poz. 72). W rozpoznawanej sprawie nie tylko nie postawiono zarzutu naruszenia przez Sąd tego przepisu, ale także nie dowiedziono, że taka zmiana stosunków rzeczywiście miała miejsce. Zauważyć nadto należy, że powoływanie się w kasacji, na naruszenie przez Sąd art. 435 § 1 i 415 KC nie ma żadnego uzasadnienia. Pomijając nawet, że podstawą odpowiedzialności może być albo ryzyko (art. 435 KC), albo wina (art. 415 KC), trzeba stwierdzić, że przepisy te w tym postępowaniu nie były, a nawet nie mogły być stosowane, zważywszy przedmiot sprawy. Przedstawione okoliczności dają więc w tych warunkach podstawę do stwierdzenia niezasadności kasacji i orzeczenia jak w sentencji, po myśli art. 393¹² KPC.

